

свої баланси, в той час як підвищення ставок може призвести до збільшення витрат на обслуговування боргу.

Загалом, в умовах зростання світових ставок, спостерігатимуться вплив капіталу та зниження доходів в країнах, що розвиваються. При цьому пролонгація величезних боргів в умовах підвищених ставок погіршить стан бюджетів як в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються. Таким чином, ймовірним наслідком стане масштабна девальвація валюти.

Список використаних джерел:

1. Global Economic Prospects. A Fragile Recovery. – June 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/26800/9781464810244.pdf>
2. Global debt explodes at 'eye-watering' pace to hit £ 170 trillion [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telegraph.co.uk/business/2017/04/04/global-debt-explodes-eye-watering-pace-hit-170-trillion/>
3. OECD Economic Surveys: China 2017 Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/eco/surveys/economic-survey-china.htm>
4. Офіційний сайт Bank for International Settlements [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/>
5. Lessons Unlearned? Corporate Debt in Emerging Markets. Laura Alfaro and others / Working Paper 17-097. – May 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-097_54f34066-baf2-4576-9eef-261e8ed351c6.pdf

УДК 332.2/.3+332.6]:336.226.231

Шаховалова Є.О.

к.е.н., асистент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Фінансові аспекти використання та відтворення сільськогосподарських земель в Україні та ЄС

Аграрний сектор є одним з провідних та стратегічно важливих секторів економіки України. Суттєва частка світових природних ресурсів знаходиться в Україні, що мало б забезпечити продовольчу безпеку держави, провідне місце серед країн щодо виробництва сільськогосподарської продукції та високий рівень прибутковості галузі в довгостроковому періоді. Але в Україні склалася ситуація, коли стрімке зростання рентабельності аграрних підприємств забезпечується за рахунок родючості землі, її виснаження та добробуту майбутніх поколінь.

Вивчаючи значення землі в ресурсах аграрних підприємств, слід зазначити, що її вартість у складі основних засобів нерідко сягає 90% і визначає землю як один з найважливіших ресурсів в аграрній галузі [1, с. 54]. В Україні залишаються невирішеними ряд принципових питань земельної реформи, що ускладнює управління земельними ресурсами, збереження їх якості та екологічної придатності. На даний момент 92% сільськогосподарських земель у користуванні аграрних підприємств використовуються на умовах оренди [2]. Як видно з табл. 1 в деяких країнах Європи оренда землі також займає важливе місце в агровиробництві. Ставка орендної плати по відношенню до нормативної грошової оцінки 1 га землі у країнах ЄС коливається від 1,71% до 5,98%. Але, при цьому, розвинутим є ринок землі та об'єктивна грошова оцінка землі, що позитивно впливає на вартість оренди сільськогосподарських земель [3].

Таблиця 1

Питома вага власних і орендованих земель фермерами ЄС (у % до загальної площі сільгоспугідь)

Країна	Власні землі	Орендовані землі
Болгарія	87	13
Данія	76	24
Польща	72	28
Іспанія	67	33
Угорщина	66	34
Литва	59	41
Румунія	48	52
Німеччина	32	68
Франція	16	84
Словаччина	4	96

Відсутність реального власника землі при виробництві сільськогосподарської продукції призводить до того, що аграрні підприємства в Україні, спрямовуючи свою діяльність на збільшення обсягів виробництва продукції і прибутку, досить часто порушують оптимальну структуру посівних площ сільськогосподарських культур, перенасичують землю мінеральними добривами, гербіцидами, іншими хімікатами та недостатньо вносять органічні добрива. Це зумовлює виснаження ґрунту, погіршення його якісних властивостей, екологічної придатності. При цьому обсяг капітальних інвестицій на відтворення землі скорочується, а їх частка в загальному обсязі капітальних інвестицій в економіку України становить менше 1% [4, с. 33].

На сьогоднішній день орендні земельні відносини вимагають формування комплексної системи їх правого регулювання, з чітким дотриманням норм та умов виробництва, які мають бути прописані в договорах оренди. Відтворення землі має ту особливість, що воно може здійснюватися природним шляхом. Відтворення землі природним шляхом не потребує додаткових, суттєвих витрат, а отже і фінансових ресурсів. Але аграрні підприємства укладають договори щодо продажу сільськогосподарської продукції на рік вперед із зазначенням конкретних обсягів. При цьому, при здійсненні розрахунків обсягу майбутнього врожаю підприємства не враховують правила користування сільськогосподарськими землями та використання чистих парів (повний відпочинок землі від посівів).

Для максимізації прибутку аграрні підприємства в основному виробляють експортоорієнтовану продукцію, не застосовуючи науково-обґрунтовані сівозміни. Як наслідок Україна стала агросировинною державою, яка виснажує свої землі для забезпечення світу сировиною. Сільськогосподарська продукція, що є сировиною займає 49,4% експорту та 8,5% імпорту сільгосппродукції та продовольства України при 14,4% та 49,5% відповідно у ЄС. Що ж до готової (кінцевої) продукції: Україна – 22,2% експорту, 78,1% імпорту; ЄС – 63,9% експорту, 6,4% імпорту [5, с. 9].

Наведені вище дані свідчать про те, що Україні необхідно розвивати переробну промисловість та налагоджувати експорт саме готової сільськогосподарської продукції, яка в рази дорожча ніж сировина. Для збереження природного потенціалу сільськогосподарських земель до зняття мораторію на купівлю-продаж сільськогосподарських земель необхідно прописувати в договорах оренди землі умови її використання, а саме сівозміни, застосування чистих парів, вказувати показники якості землі до початку оренди, які не мають бути нижчими після закінчення строку оренди. Такі заходи сприятимуть дотримання норм використання сільськогосподарських земель та врахуванню цих норм при укладанні договорів продажу сільськогосподарської продукції аграрними підприємствами.

Список використаних джерел:

1. Fedun, I.L. Institute of public-private partnerships as a condition for increasing innovation and investment activity in agribusiness of Ukrain / I.L. Fedun // Економіка АПК. – 2014. - №4 – С. 53-59.
2. Попов А.С. Сучасний стан і основні тенденції використання земель сільськогосподарського призначення / А.С. Попов // Ефективні економіка. - №2. - 2016 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4775>.
3. Ciaian, P. Key Issues and Developments in Farmland Rental Markets in EU Member States and Candidate Countries / Pavel Ciaian, d'Artis Kancs, Jo Swinnen, Kristine Van Herck and Lisebet Vranken // Factor Markets [Digital source]. – Access mode: <http://www.factormarkets.eu>.
4. Статистичний збірник "Сільське господарство України за 2015 рік" – К.: Державна служба статистики, 2016. - 360 с.
5. Лузан Ю.Я. Сучасні проблеми та основні фактори розвитку аграрного сектора України / Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. – 2014. - №6 – С. 5-9.